

Magyar református püspökök adattára a 20. században

A 20. század elején a magyar reformátusoknak öt egyházkerülete volt, mely a vizsgált évszázad végére tizenkilencre nőtt. Az egyházkerületeket irányító egyházi vezetők, a püspökök közül e tanulmányban kilencvenkét egyház-kormányzót lehetett azonosítani.

A magyarországi egyházak vezető személyiségeit bemutató archontológiai összeállítást az 1990-es évek közepén Balogh Margit és Gergely Jenő készítettek el. Kötetük bevezetőjében a következőképpen fogalmaztak: „Az adattár-jelleghez szigorúan ragaszkodva kötetünk kizárólag adatokat, adat-sorokat, információkat tartalmaz, bármiféle minősítő, elemző vagy értékelő kommentár nélkül. A szerkesztés elveinél itt is ragaszkodtunk a korábban követetthez: csak a mindenkori magyar állam határai között működő egyházak, felekezetek adatait vettük figyelembe és szerepeltetjük. Ezért eltekintünk a magyar állam (impérium) határain túl élő magyar nemzetiségű egyházak adatainak közlésétől.”¹ Az összeállítás, tehát a „mindenkori magyar állam határai között” élő egyházak struktúráját és vezetőit vette sorra. Ez a munka a rendszerváltozást követő esztendőkből az egyháztörténeti alap kutatások hiányát kívánta betölteni. A szigorúan vett területi elv azonban már akkor sem tűnt a legszerencsésebb választásnak, sokkal inkább a kutatás határa kényszerű kijelölésének tekinthető. Néhány évvel később, de még az 1990-es évek végén jelent meg elsőször Jakubinyi Györgynek a Romániában élő magyar egyházak archontológiai munkája.² Hasonló tudományos igényű adattár a magyar egyházak felsővezetőiről az utóbbi két évtizedben nem készült. Mindkét kötetből jól kirajzolódik a római katolikusok tagoltabb egyházszerkezete, más magyar történelmi felekezetekkel szemben. Nemcsak a sokrétűbb egyházszerkezet tényét lehet mindebből megállapítani, hanem a római katolikus egyházszerkezet hagyományait továbbadó sematizmusok, névtárak precízebb vezetését és történeti forrásként való használatát. A két nagy munka szerkesztői is a római katolikus egyház történetének kutatói. Protestáns oldalról hasonló igényű szakmunka eddig nem készült. Igaz, 1990 után különböző névtárak,³ ünnepi kiadványok⁴ és ad hoc jellegűnek tűnő biográfiai kötetek⁵ száma bővült, archontológiai szakmunka összeállítása mindezekig elmaradt. E tanulmány

---

¹ BALOGH MARGIT – GERGELY JENŐ: *Egyházak az újkori Magyarországon, 1790–1992*. Bp., 1996. (História Könyvtár. Kronológiák, adattárak, 4.) 17. p.

² JAKUBINYI GYÖRGY: *Romániai katolikus, erdélyi protestáns és izraelita vallási archontológia*. Gyulafehérvár, 1998. (továbbiakban: JAKUBINYI, 1998.)

³ A rendszerváltozást követően a Kálvin Kiadó gondozásában rendszertelenül, de folyamatosan jelentek meg a névtárak. Az egyházkerületek változó intenzitással és adattartalommal adták közre névtáraikat. Napjainkban az egyháztestek hivatalos honlapjain található információk pótolják a korábbi korok névtárait. Pl.: *A Magyarországi Református Egyház és a Magyar Reformátusok Világszövetsége Tagegyházainak címtára*, 1993. Bp., 1993.; *A Magyarországi Református Egyház címtára*, 1998. Bp., 1998.

⁴ Pl. „Tebenned bízunk eleitől fogva”. Szerk.: Barcza József – Bütösi János. Debrecen, 1991.

⁵ Pl.: *Magyar reformátusok a nagyvilágban*. Szerk.: Úrházy-Kis Stella Beáta. H.n., 2011. (továbbiakban: ÚRHÁZY-KISS, 2011.)

célja felhívni a figyelmet arra, hogy a magyar reformátusok egyházszerkezete a 20. században jelentősen változott, aprózódott. Korábbi évszázadoktól eltérő módon az egyházszerkezeti struktúra változásának háttérében nem tanbeli eltérések, hanem a politikai határok megváltozása, valamint az elvándorlás okai állnak. A korábbi szakmunkák területi elv szerinti felosztása helyett az időrendiséget tekintjük irányadónak. Minden olyan egyháztestet vezető lelkési jellegű személy a listába került, aki szolgálatát 1900. január 1-én már gyakorolta, vagy aki 1999. december 31-én még hivatalában volt.

A magyar protestáns egyházak intézményszerkezetének története, illetve szakirodalma az egyházszerkezet tagoltságát tükrözi. Az egyházszerkezet alakulása, alakítása a legkritikább esetekben vezethető vissza egyházi belső reformokra. A szervezeti változásokat jobbra állami, törvényi és/vagy geopolitikai események befolyásolták. A kívülről irányított helyzetekben az egyházaknak kellett saját szervezeti modelljüket a kialakult, kialakított helyzethez igazítani. Az egyházkerületek létrehozásának politikai okai között egyértelműen az egyházközségek, valamint tagjainak állami érdekképviseletére vezethető vissza. Minden korszakban jól elkülönül a gyülekezeti, egyházmegyei és egyházkerületi szint. A magyar reformátusság egyházi közigazgatása a reformáció kezdetétől, a 19. század utolsó harmadáig területi egység híján partikuláris maradt. A 19. század utolsó évtizedeiben a Főrendiház törvényi szabályozása kényszerítette a magyarországi protestáns egyházakat arra, hogy egységes, az állam által is átlátható szervezeti egységet hozzanak létre. Az egységes magyar református egyház és közigazgatás az 1881-es debreceni zsinaton jött létre. E szervezeti formában a Kárpát-medencei reformátusok öt egyházkerületének területi autonómiáját megtartva jöhetett létre az egységes egyház, melynek vezetője az éppen hivatalban lévő püspökök közül került ki. Az egyházkerületek közös törvénykönyvet hoztak létre, mely egységesen szabályozta az egyházkerületek területét, illetve a vezető személyek hivatali jogkörét. Ekkor már minden szinten érvényesült a zsinat-presbiteri elv, melynek értelmében az egyes szinteken azonos rangú lelkési és világi vezetők közösen rendelkeztek a rájuk bízott jogok gyakorlásával. A 20. század története teljesen átalakította a korábbi egyházszerkezeti modellt. A világháborúk, valamint a bécsi döntések értelmében többszörösen változott országhatár miatt került új kihívások elé valamennyi magyar egyház és azoknak vezetői. A trianoni békeszerződés okozta területi változások következményeként létrejött újabb egyháztesteknek az utódállamok törvényi előírásainak is meg kellett felelniük. A második világháborút lezáró békeszerződés következtében tovább aprózódott a magyar reformátusság egyházszerkezete. Legfontosabb változás a kárpátaljai magyar egyházak Ukrajnához kerülésében követhető nyomon. A 20. század utolsó évtizedében pedig az egységes Jugoszlávia felaprózódása hozta magával a horvátországi és szerbiai egyháztestek létrejöttét.

A világpolitikai események mellett azonban szót kell ejteni a 20. századi többszöri nagyarányú kivándorlási hullámokról, melyek következtében Nyugat-Európa több államában és az Amerikai Egyesült Államokban magyar kolóniák jöhettek létre. Az amerikai magyar reformátusok az idők folyamán három jól megkülönböztethető egyházi közigazgatást, azaz egyházkerületet hoztak létre. Az így létrejött egyházközségek nemzeti identitásukat és a helyi egyházi törvényeket is próbálták megtartani. E kettősségből egy sajátos egyházkezelési forma jött létre.

Az adattár címe: „Magyar református püspökök a 20. században”, ami két nagy hiányt rögzít. Az adattár első hiányossága, hogy csak az egyházkerületek lelkészi vezetőit tartalmazza. A protestáns egyházak vezetési elvének legfontosabb része a zsinat-presbiteri elv, melynek értelmében az egyházkerületek élén ugyanolyan súllyal vesznek részt a lelkészi és világi választott vezetők. E listában most csak a lelkészi vezetők nevei találhatóak meg. Fontos kutatási lehetőséget kínálna a magyar reformátusok teljes lelkészi és világi vezetőinek az összeállítása. A két lista egységes szerkezetbe foglalva mutathatná be teljes körűen a magyar reformátusság vezetőit. A lista másik hiányossága, hogy abba nem lehetett felvenni az emigráció egyházi személyei közül azokat, akik a Hollandiai Magyar Protestáns Keresztény Lelkigonozói Szolgálat; Kanadai Magyar Református Egyházak Közössége; Dél-Amerikai Magyar Református Egyház; Ausztráliai Magyar Református Egyház; Nyugat-Európai Magyar Református Lelkigonozói Szolgálat megalapításában, vezetésében játszottak szerepet. Ezen szervezetek nem hozták létre a legmagasabb egyház-igazgatási szintet, az egyházkerületet, melynek vezetője a választott püspök.

Az adattár felépítése

Az adattár összeállításánál az egyházkerületek napjainkban használt hivatalos elnevezéseit vettük irányadónak. Azon egyháztestek esetében, melyek már megszűntek, a legutolsó ismert és használt elnevezést vettük fel. Az egyes egyházkerületek püspökei hivatalviselésük sorrendjében következnek. A püspökök életrajzi és hivatali adatait – ahol arra mód és lehetőség volt – megadtuk. Jelenleg az adatok több ponton kiegészítésre szorulnak. A szolgálati idő fogalmát az adatok bizonytalanságára való tekintettel flexibilisen kell értelmezni. Az egyes püspökök megválasztása és beiktatása között akár több hét eltérés is lehetséges. A legtöbb bizonytalanság az Amerikai Egyesült Államokban szolgáló püspökök esetében mutatható ki. Az 1945 és 1990 közötti időszakból is ismerünk olyan minősített esetet, melyben a gyülekezetek által megválasztott egyházkormányzót az állami adminisztráció nem ismerte el, így nem tudta püspöki tevékenységét megkezdeni. Ezen esetekben szintén felmerült a kérdés, vajon fel lehet-e venni erre a listára ilyen személyt, személyeket. A kérdés később további tisztázásra szorul, azonban az adattárban azon személyek is szerepelnek, akik állami megerősítést nem kaptak és hivatali idejüket nem tudták megkezdeni.

A püspökök legfontosabb életrajzi adatait, tehát a születésre és a halálra vonatkozóakat tartalmazza a lista. Azon püspököknek, amelyekről napjaink valamely jelentős biográfiai lexikonában szócikk található, annak hivatkozása jegyzetpontban megtalálható. Ebből szinte azonnal kitűnik, hogy a Magyarországi Református Egyház egyházkerületeinek vezetői szinte kivétel nélkül megtalálhatók az Új Magyar Életrajzi Lexikonban. A határon túli egyháztestek vezetőinek életútjára vonatkozóan teljesen véletlenszerűnek tűnhetnek a biográfiai hivatkozások.

Az adattár összeállításánál csak egyházkerületeket vezető személyeket találhatunk. Egyes országokban, ahol több egyházkerület is létezik, lehetséges nagyobb, több egyházkerületet magában foglaló zsinat is. A zsinat elnökét mindig az érvényes és hatályos jogszabályok szerint megválasztott püspökök közül választják a zsinati képviselők. A zsinat elnöki tisztségét az egyes püspökök hivatali idejénél mellőztük.

Adattár

DUNAMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET

- 1., Szász Károly (Nagyenyed, 1829. június 15. – Budapest, 1905. október 15.)⁶
1884. június 7. – 1903. október 24. – nyugdíjba vonult
- 2., Baksay Sándor (Nagypeterd, 1832. július 28. – Kunszentmiklós, 1915. június 18.)⁷
1904. március 19. – 1915. június 18.
- 3., Petri Elek (Marosvásárhely, 1852. november 20. – Budapest, 1921. március 3.)⁸
1915. október 21. – 1921. március 3.
- 4., Ravasz László (Bánffyhunad, 1882. szeptember 29. – Budapest, 1975. augusztus 6.)⁹
1921. június 27. – 1948. május 11. – lemondott
- 5., Bereczky Albert (Budapest, 1893. augusztus 10. – Budapest, 1966. július 4.)¹⁰
1948. július 27. – 1956. november 1. – lemondott
1957. január 2. – lemondott
1958. december 18.; 20. – lemondott
- 6., Szamosközi István (Budapest, 1915. április 27. – Budapest, 2003. április 25.)¹¹
1959. február 11. – 1977. szeptember 1.
- 7., Tóth Károly (Győrszemere, 1931. április 3. – Budapest, 2014. június 17.)¹²
1977. november 31. – 1991. január 29.
- 8., Hegedűs Lóránt (Hajdúnánás, 1930. november 11. – Budapest, 2013. január 26.)¹³
1991. január 29. – 2002. december 31.

---

⁶ Új Magyar Életrajzi Lexikon. Főszerk.: Markó László. 1–6. köt. Bp., 2001–2007. (továbbiakban: ÚMÉL.) 6. köt. 176–177. p.

⁷ ÚMÉL. 1. köt. 281–282. p.

⁸ ÚMÉL. 5. köt. 316–317. p.

⁹ ÚMÉL. 5. köt. 641–644. p.

¹⁰ ÚMÉL. 1. köt. 661–662. p.

¹¹ LADÁNYI SÁNDOR: Szamosközi István. In: *Reformátusok Lapja*, 2003. 25. sz. 3. p.; Révai Új Lexikona. Főszerk.: Kollega-Tarsoly István. 1–19. köt. Szekszárd, 1999–2007. (továbbiakban: RÚL.) 17. köt. 170. p.

¹² N.N.: Elhunyt Tóth Károly. In: *Reformátusok Lapja*, 2014. 26. sz. 1., 4. p.

¹³ N.N.: Elhunyt Hegedűs Lóránt püspök. In: *Reformátusok Lapja*, 2013. 5. sz. 1. p.

DUNÁNTÚLI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET

9., Antal Gábor (Szentkirályszabadja, 1843. május. 10. – Komárom, 1914. január 14.)¹⁴

1896. március 25. – 1914. január 14.

10., Németh István (Pusztægres, 1851. szeptember 19. – Székesfehérvár, 1924. június 28.)¹⁵

1914. március 31. – 1924. június 28.

11., Antal Géza (Tata, 1866. március 17. – Pápa, 1934. december 30.)¹⁶

1924. október 29. – 1934. december 30.

12., Medgyasszay Vince (Csajág, 1868. január 13. – Pápa, 1952. február. 29.)¹⁷

1935. április 10. – 1943. február 1.

13., Győry Elemér (Takácsi, 1891. június 30. – Budapest, 1978. november 24.)¹⁸

1943. március 24. – 1961. október 19.

14., Békefi Benő (Budapest, 1909. május 5. – Budapest, 1964. március 25.)¹⁹

1962. január 16. – 1964. március 25.

15., Bakos Lajos (Kisbér, 1905. december 27. – Balatonfüred. 1979. április 26.)²⁰

1964. október 15. – 1979. április 26.

16., Kovách Attila Ödön (Igar, 1935. január 15. – Budapest, 2016. június 7.)²¹

1979. július 20. – 1991. február 2.

17., Márkus Mihály (Komárom, 1943. augusztus 26. –)

1991. február 2. – 2008. december 31.

TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET

18., Kun Bertalan (Felsőnyárad, 1817. január 21. – Debrecen, 1910. szeptember 28.)²²

1866 – 1910. szeptember 28.

19., Fejes István (Legenye, 1838. január 22. – Sátoraljaújhely, 1913. december 1.)²³

¹⁴ ÚMÉL. 1. köt. 155. p.

¹⁵ ÚMÉL. 4. köt. 1044. p.

¹⁶ ÚMÉL. 1. köt. 155–156. p.

¹⁷ FEJES SÁNDOR: Medgyasszay Vince. In: *Református Egyház*, 1952. 6. sz. 24. p.

¹⁸ ÚMÉL. 2. köt. 1190. p.

¹⁹ ÚMÉL. 1. köt. 565–566. p.

²⁰ ÚMÉL. 1. köt. 279–280. p.

²¹ Gyászír – elhunyt Kovách Attila püspök. In: *A Dunántúli Református Egyházkerület honlapja*, 2016. június 17. Online: refdunantul.hu – 2018. augusztus.

²² ÚMÉL. 3. köt. 1247. p.

1910 – 1913. december 1.

20., Tüdös István (Alsómihályi, 1866. december 22. – Miskolc, 1918. október 8.)²⁴

1914. március 10. – 1918. október 8.

21., Révész Kálmán (Debrecen, 1860. augusztus 11. – Miskolc, 1931. december 4.)²⁵

1918. december 19. – 1931. december 4.

22., Farkas István (Tiszabercel, 1879. augusztus 3. – Miskolc, 1941. november 8.)²⁶

1932 – 1941. november 8.

23., Enyedi Andor (Szirénfalva, 1888. október 5. – Budapest, 1966. július 11.)²⁷

1942 – 1951. január.

24., Darányi Lajos (Kisgejőc, 1905. augusztus 24. – Sárospatak, 1971. november 28.)²⁸

1957 – 1964.

25., Ráski Sándor (Kassa, 1920. december 1. – Bécs, 1977. július 10.)²⁹

1964. október 2. – 1977. július 10.

26., Kürti László (Hajdúszoboszló, 1931. – Miskolc, 2013. március 2.)³⁰

1977. október 19. – 1990.

27., Mészáros István (Pácin, 1929. április 3. – Miskolc, 2007. február 14.)³¹

1991 – 2002. december 31.

TISZÁNTÚLI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET

28., Kiss Áron (Kisnamény, 1815. november 20. – Debrecen, 1908. május 30.)³²

1892. február 11. – 1908. május 30.

29., Erőss Lajos (Darvas, 1857. március 2. – Debrecen, 1911. március 25.)³³

1908. november 17. – 1911. március 25.

---

²³ ÚMÉL. 2. köt. 573. p.

²⁴ ÚMÉL. 6. köt. 922. p.

²⁵ ÚMÉL. 5. köt. 733. p.

²⁶ ÚMÉL. 2. köt. 519. p.

²⁷ ÚMÉL. 2. köt. 366. p.

²⁸ F. L.: Darányi Lajos. In: *Reformátusok Lapja*, 1971. 50. sz. 1. p.

²⁹ ÚMÉL. 5. köt. 620. p.

³⁰ N.N.: Eltemették Kürti Lászlót. In: *Reformátusok Lapja*, 2013. 11. sz. 1. p.; N.N.: Végső nyugalomra helyezték Kürti László püspököt. In: Uo., 4. p.

³¹ N.N.: Elhunyt Mészáros István. In: *Reformátusok Lapja*, 2007. 8. sz. 1. p.

³² ÚMÉL. 3. köt. 938–939. p.

³³ ÚMÉL. 3. köt. 431. p.

30., Baltazár Dezső (Hajdúböszörmény, 1871. november 15. – Debrecen, 1936. augusztus 25.)³⁴

1911. augusztus 15. – 1936. augusztus 25.

31., Maklár Károly (Átány, 1876. november 1. – Debrecen, 1938. július 7.)³⁵

1936. december 16. – 1938. július 7.

32., Révész Imre (Pápa, 1889. június 30. – Budapest, 1967. február 27.)³⁶

1938. október 3. – 1949. szeptember 1. –

33., Péter János (Alsónyék, 1910. október 28. – Budapest, 1999. február 26.)³⁷

1949. december 15. – 1956. október 31. – lemondott, de az egyházkerület 1956. november 19-i közgyűlése visszahívó határozatot hozott, majd Péter János ismételt 1957. december 20-i indoklására elfogadta a lemondását.

34., Bartha Tibor (Magyarkapud, 1912. július 13. – Budapest, 1995. július 4.)³⁸

1958. március 27. – 1986. december 31. – nyugdíjba vonult

35., Kocsis Elemér (Balmazújváros, 1926. május 14. – Debrecen, 2009. május 7.)³⁹

1987. március 14. – 1991. január 17. – 1997. december 31.

36., Bölskei Gusztáv (Szamoskér, 1952. július 30. –)

1997 – 2014. december 31.

ERDÉLYI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET

37., Bartók György (Málnás, 1845. április 27. – Kolozsvár, 1907. december 19.)⁴⁰

1899 – 1907. december 19.

38., Kenessey Béla (Szeged, 1858. szeptember 14. – Kolozsvár, 1918. január 8.)⁴¹

1908 – 1918. január 8.

39., Nagy Károly (Kisborosnyó 1868. október 27. – Kolozsvár 1926. február 16.)⁴²

1918 – 1926. február 16.

³⁴ ÚMÉL. 1. köt. 361. p.

³⁵ P.J.: Maklár Károly. In: *Dunántúli Református Lap*, 1938. 28. sz. 1. p.

³⁶ ÚMÉL. 5. köt. 730–731. p.

³⁷ ÚMÉL. 5. köt. 279. p.

³⁸ ÚMÉL. 1. köt. 473–474. p.

³⁹ FEKETE KÁROLY: Kocsis Elemér nyugalmazott püspök emlékezete. (1926–2009) In: *Reformátusok Lapja*, 2016. 21. sz. 8. p.

⁴⁰ ÚMÉL. 1. köt. 480. p.

⁴¹ ÚMÉL. 3. köt. 860–861. p.

⁴² ÚMÉL. 4. köt. 963. p.

40., Makkai Sándor (Nagyenyed, 1890. május 12. – Budapest, 1951. június 19.)⁴³
1926 – 1936. május 15.

41., Vásárhelyi János (Maroscsúcs, 1888. június 12. – Kolozsvár, 1960. december 11.)⁴⁴
1936. június 30. – 1960. december 11.

42., Dávid Gyula (Komolló, 1902. szeptember 6. – ?, 1987. november 14.)⁴⁵
1960 – 1962 (az állam nem fogadta el).

43., D. Nagy Gyula (1909–1992)⁴⁶
1962. október 21. – 1990.

44., Csiha Kálmán (Érsemjén, 1929. szeptember 17. – Marosvásárhely, 2007. november 7.)⁴⁷
1990. május 4. – 2000.

TÁBORI PÜSPÖKÖK

45., Soltész Elemér (Ombod, 1874. április 18. – Budapest, 1957. augusztus 7.)⁴⁸
1924. december 17. – 1948. november 1.

46., Szimonidész Lajos (Pusztaföldvár, 1884. november 4. – Budapest, 1965. július 4.) evangélikus lelkipásztor.⁴⁹
1949. február 1. – 1952. február 28.

47., Takaró Károly (Budapest, 1948. július 1. –)⁵⁰
1994. április 27. – 1998. június 1.

48., Csuka Tamás (Vác, 1948. július 27. –)⁵¹
1998 – 2004.

KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET⁵²

49., Sulyok István (Komádi, 1859. december 15. – Budapest, 1944. október 20.)⁵³
1921 – 1942.

⁴³ ÚMÉL. 4. köt. 436–437. p.

⁴⁴ ÚMÉL. 6. köt. 1125. p.

⁴⁵ FEKETE MÁRTON: *Prominent Hungarians home and abroad*. Bp., 1991. (5th ed.)

⁴⁶ Magyar ki kicsoda. Több mint 6000 élő magyar személy életrajza. Főszerk.: Hermann Péter. H.n. [Bp.] 1990.

⁴⁷ KSZ: *Eltávozott Csiha Kálmán*. In: *Reformátusok Lapja*, 2007. 46. sz. 1. p.

⁴⁸ ÚMÉL. 5. köt. 1195. p.

⁴⁹ ÚMÉL. 6. köt. 449–448. p.

⁵⁰ Személyes közlés.

⁵¹ Személyes közlés.

⁵² JAKUBINYI, 1998.

⁵³ Romániai magyar irodalmi lexikon. Szépirodalom, közírás, tudományos irodalom, művelődés. Főszerk.: Dávid Gyula. V. köt. Bukarest–Kolozsvár, 2010. Online: lexikon.kriterion.ro – 2019. január.

50., Csernák Béla (Hosszúhát 1875. december 25. – Nagyvárád, 1967. február 19.)⁵⁴
1946 – 1947.

51., Arday Aladár (Tiszavid, 1890. január 19. – Nagyvárád, 1961. szeptember 16.)⁵⁵
1948 – 1961. szeptember 16.

52., Buthy Sándor (Szinérváralja, 1913. január 30. – Ipp határában, 1967. március 15.)⁵⁶
1962 – 1967. március 15.

53., Papp László (Gencs, 1915. május 19. – Pécs, 1998. február 7.)⁵⁷
1967. június 24. – 1989. december 21.

54., Tőkés László (Kolozsvár, 1952. április 1. –)
1990 – 2009.

DUNÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET – CSEHSZLOVÁKIA

55., Balogh Elemér (Székesfehérvár, 1866. február 6. – Pozsony, 1938. április 16.)⁵⁸
1921 – 1938. április 16.

56., Sörös Béla (Nemespécely, 1877. március 14. – Losonc, 1939. október 2.)⁵⁹
1938. július ?. – 1939. október 2.

TISZAMELLÉKI EGYHÁZKERÜLET (SZLOVENSZKÓI TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLET) – CSEHSZLOVÁKIA

57., Pálóczy Czinke István (Pácin, 1855. november 18. – Budapest, 1942. július 17.)⁶⁰
1921 – 1929.

58., Péter Mihály (Degernyő, 1867. május 12. – Rimaszombat, 1932. december 30.)⁶¹
1930 – 1932. december 30.

59., Magda Sándor (Iske, 1883. február 11. – Sárospatak, 1962. október 11.)⁶²
1933 – 1939.

⁵⁴ ÚMÉL. 2. köt. 1140. p.

⁵⁵ RÚL. 1.köt. 615. p.

⁵⁶ N.N.: Búthi Sándor életrajzi adatai. In: *Református Szemle*, 1967. 2. sz. 88. p.

⁵⁷ RÚL. 15. köt., 587. p.

⁵⁸ ZOVÁNYI JENŐ: Magyarországi protestáns egyháztörténeti lexikon. Szerk.: Ladányi Sándor. Bp., 1977. (3. jav. kiad.) (továbbiakban: ZOVÁNYI, 1977.) 41–42. p.

⁵⁹ ÚMÉL. 5. köt. 1251. p.

⁶⁰ ZOVÁNYI, 1977. 119. p.

⁶¹ ÚMÉL. 5. köt. 280. p.

⁶² ÚMÉL. 4. köt. 390. p.

KÁRPÁTI KERÜLETI EGYHÁZKERÜLET – CSEHSZLOVÁKIA

60., Bertók Béla (Munkács, 1873. ? – Munkács, 1945. április 27.)⁶³
1923 – 1939.

(CSEH)SZLOVÁKIAI REFORMÁTUS EGYHÁZ 1945-TŐL

61., Varga Imre (Győrke, 1905. október 1. – Kassa, 1980. december 10.)⁶⁴
1953. ? – 1980. december 10.

A püspöki tisztt betöltetlen volt 1980 és 1990 között.

62., Mikó Jenő (Felsőhutka, 1931. május 17. – Pozsony, 2004. július 1.)⁶⁵
1990 – 1996.

63., Erdélyi Géza (Abara, 1937. április 2. –)⁶⁶
1996. július 9. – 2009.

KÁRPÁTALJAI REFORMÁTUS EGYHÁZ

64., Gencsy Béla (Botfalva, 1898. december 21. - ?, 1982. ?)⁶⁷
1948–1978., főesperesként az egyháztest vezetője.

65., Forgon Pál (Szernye, 1913. január 7. – Nyíregyháza, 2004. május 31.)⁶⁸
1978. január 12. – 1994. július 31.

66., Gulácsy Lajos (Tivadarfalva, 1925. január 8. – ?, 2016. november 6.)⁶⁹
1994. május 13. – 1999. július 6.

67., Horkay László (Szernye, 1945. március 18. –)⁷⁰
1999. július 6. – 2006. december 31.

JUGOSZLÁVIA, 1920–1991

68., Ágoston Sándor (Bácsfeketehegy, 1882. május 8. – Bácsfeketehegy, 1960. június 23.)⁷¹

---

⁶³ PEYER-MÜLLER, FRITZ: A Kárpátaljai Református Egyház története a két világháború között – kitekintéssel a jelenre. Bp., 1994. 385. p.

⁶⁴ ÚMÉL. 6. köt. 1070. p.

⁶⁵ BALÁZS 2001. 161.; KONCSOL LÁSZLÓ: In memoriam Mikó Jenő. In: *Kálvinista Szemle*, 2004. 9. sz. 1.; 3. p.

⁶⁶ Szlovákiai magyar ki kicsoda. Főszerk.: Balázs F. Attila. Pozsony, 2001. 70. p.

⁶⁷ FODOR GUSZTÁV: Református múltunk kezesség. I. Adattár kárpátaljai református gyülekezettörténeti kutatásokhoz, 1523–2016. Tiszaszentimre, 2016. 22. p.

⁶⁸ RÚL. 7. köt. 507. p.; N.N.: Eltétett néki az igazság koronája. Búcsú Forgon Pál kárpátaljai püspöktől. In: *Reformátusok Lapja*, 2004. 25. sz. 4. p.

⁶⁹ Elhunyt Gulácsy Lajos. In: *Kárpátalja*, 2016. november 6. Online: [www.karpatalja.ma / Kárpátalja / Közélet](http://www.karpatalja.ma/Kárpátalja/Közélet). – 2018. augusztus.

⁷⁰ ÚRHÁZY-KISS, 2011. 178. p.

1933 – 1960. június 23. (1941–1945 között esperes volt)

69., Gachal János (Poroszló, 1881. január 25. – Antalfalva, 1944. november 5. után)⁷²
1942 – 1944.

70., Csete K. István (Piros, 1907. december 7. – Pacsér, 1996. március 26.)⁷³
1960 – 1982.

71., Hodossy Imre (Magyarittabé, 1919. február 27. – Feketics, 1996. július 2.)⁷⁴
1982 – 1996. július 2.

SZERBIAI REFORMÁTUS KERESZTYÉN EGYHÁZ

72., Csete-Szemesi István (Bácsfeketehegy, 1937. ? –)⁷⁵
1997 – 2013.

AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZ

(Az Amerikai Magyar Református Egyház 1924. december 9-én alakult meg Duquesne, Pennsylvania államban. Az egyház akkor nem választotta meg vezetőit, csak később, az 1928. szeptember 4-én, Trenton, New Jersey-ben tartott egyházkerületi alakuló ülésen, ahol Sebestyén Endre, mint főesperes lett az egyház vezetője. A főesperesi címet az 1958. február 21-én Duquesne, Pennsylvania-ban tartott kerületi közgyűlésen püspöki címre változtatták.)⁷⁶

73., Béky Zoltán (Hernádszentandrás, 1903. június 21. – Washington DC, 1978. november 26.)⁷⁷
1954. július 5. – 1958. február 21. főesperes
1958. február 21. – 1965.

74., Nagy Lajos (Donora, 1911. október 14. – New Post Pickey, 1984. december 27.)⁷⁸
1965 – 1968.

75., Ábrahám Dezső (Old, 1920. szeptember 15. – Trenton, 1997. július 14.)⁷⁹
1968. június 16. – 1986.

⁷¹ ÚMÉL. 1. köt. 62–63. p.

⁷² KALAPIS ZOLTÁN: Életrajzi kalauz. Ezer magyar biográfia a délszláv országokból. H.n., 2003. (továbbiakban: KALAPIS, 2003.) 1. köt. 326–327. p.

⁷³ RÚL. 4. köt. 571. p.

⁷⁴ KALAPIS, 2003. 2. köt. 42–43. p.

⁷⁵ Dr. Csete Szemesi István. In: *Magyar Nemzeti Tanács honlapja*, é.n. Online: archiv.mnt.org.rs – 2018. június.

⁷⁶ Az egyházkerület püspökeinek listáját Szabó Sándor püspöktől kaptam meg.

⁷⁷ PUSKÁS JULIANNA – KOVÁCS ÁBRAHÁM: Amerikai magyar református lelkészek életútja adattári rendszerben, 1891–2000. Debrecen, 2017. (Amerika tegnap és ma) (továbbiakban: PUSKÁS-KOVÁCS, 2017.) 51–53. p.

⁷⁸ PUSKÁS-KOVÁCS, 2017. 205–207. p.

⁷⁹ PUSKÁS-KOVÁCS, 2017. 27–28. p.

76., Harsányi András (Budapest, 1914. június 8. – Dover, 1996. október 3.)⁸⁰
1986 – 1993.

77., Forró Sándor
1993 – 2002.

KÁLVIN EGYHÁZKERÜLET

78., Dienes Barnabás (Debrecen, 1895. október 25. – Buenos Aires, 1950. január 22.)⁸¹
1939 – 1943.

79., Daróczy Mátyás (Hajdúnás, 1900. január 15. –)⁸²
1943 – 1947.

80., Rácz Victor/Győző (Tiszabездéd, 1903. április 3. – Passaic, 1954. március ?)⁸³
1947 – 1951.

81., Szabó István (Miskolc, 1902. szeptember 6. – Cleveland, 2004. június 22.)⁸⁴
1951 – 1955.

82., Böszörményi István (Miskolc, 1901. július 5. – Los Angeles, 1976. július 10.)⁸⁵
1955 – 1959.

83., Szabó István
1959 – 1963.

84., György Árpád (Szalonna, 1911. augusztus 3. – Lake Village, 1987. augusztus 5.)⁸⁶
1963 – 1967.

85., Bütösi János (Nyírgyulaj, 1919. december 18. – Shelton, 2010. július 12.)⁸⁷
1967 – 1971.

86., Beretz Árpád
1971 – 1975.

87., Bütösi János
1975 – 1979.

---

⁸⁰ PUSKÁS-KOVÁCS, 2017. 120–122. p.

⁸¹ PUSKÁS-KOVÁCS, 2017. 94–96. p.

⁸² PUSKÁS-KOVÁCS, 2017. 87–88. p.

⁸³ PUSKÁS-KOVÁCS, 2017. 216–218. p. Ezen kötetben mint esperes szerepel. Az egyházkerület püspöki nyilvántartásában azonban mint egyházkormányzót tartják számon.

⁸⁴ PUSKÁS-KOVÁCS, 2017. 227–230. p.

⁸⁵ PUSKÁS-KOVÁCS, 2017. 70–71. p.

⁸⁶ PUSKÁS-KOVÁCS, 2017. 111–112. p.

⁸⁷ PUSKÁS-KOVÁCS, 2017. 71–73. p.

88., Parragh Dezső (Budapest, 1913. október 9. – Madison WI, 2006. február 14.)⁸⁸
1979 – 1981.

89., Bütösi János
1981 – 1985.

90., Király Zoltán
1985 – 1988.

91., Szűcs Zoltán
1988 – 1992.

92., Medgyesy László
1992 – 2000.

SZABAD MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZ⁸⁹

93., Dömötör Tibor⁹⁰ (Budapest. 1929. május 29. – 2000?)
1983 – 2000.

HORVÁTORSZÁGI REFORMÁTUS KERESZTYÉN KÁLVINI EGYHÁZ

Lángh Endre
1993 – 1999.

HORVÁTORSZÁGI MAGYAR REFORMÁTUS KERESZTYÉN EGYHÁZ

Kopácsi Kettős János (Eszék, 1955. szeptember 18. –)⁹¹
1999–

(*Molnár Sándor Károly*)

⁸⁸ NITSCH GÁBORNÉ TISZA ILONA: Bethlen Almanach, 2006–2007. Bethlen naptár. Bp., 2006. 367–368. p.

⁸⁹ Az amerikai magyar egyházszervezetek, illetve az azokat vezető személyek körüli probléma itt érződik a leginkább. „Az akroni egyházhoz hozzátartozott az öregotthon orvosi rendelővel. Dömötör Tibor békéscsabai szabadságharcosnak adta ki magát, mikor találkoztam vele. Közeli kapcsolatba kerültünk. Evangélikus volt, de mivel kevés volt a református pap, kértem Béky püspököt, hogy helyezze el valami állásba. Ő ideiglenesen segédlelkésznek nevezte ki Dömötört akkor az akroni egyházba. Béky püspök halála után Dömötör kisajátította az öregotthont, a családtagokat pénztárosnak, ellenőrnek nevezte ki, s nem volt hajlandó elszámolni az egyház pénzével. Ezért az Amerikai Református Egyház 1983. november 5-én megtartott közgyűlésén részletesen megtárgyalta Dömötör Tibor ügyét és a következő határozatot hozta: »A mai nappal törli Dömötör Tibort a lelkészi állományból, minden lelkészi teendő végzésétől eltiltja és kimondja, hogy semmiféle közegyházi tisztségre nem jelölhető és nem választható. Felszólítja továbbá az egyházkerületi közgyűlés Dömötör Tibort, hogy a birtokában levő közegyházi iratokat és okmányokat haladéktalanul adja át a püspöki hivatalnak.« Ezután Dömötör kinevezte magát püspöknek, és 6 papot hamis dokumentumokkal hozatott ki Erdélyből, akiktől 5 ezer dollárt kért el.» BOGÁR GYULA: Dicsőség a Hazáért elesett hősöknek, 1956. Bp., 2011. 198. p.

⁹⁰ PUSKÁS-KOVÁCS, 2017. 99–101. p.

⁹¹ ÚRHÁZY-KIS, 2011. 83. p.